

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

Филология және әлем тілдері факультеті
Факультет филологии и мировых языков
Шет тілдер кафедрасы
Кафедра иностранных языков

«КӨП ТІЛДІЛІК ПЕН ТІЛДІК ЕМЕС УНИВЕРСИТЕТТЕРДЕ
ШЕТЕЛ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУДЫҢ АУҚЫМДЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ» атты
халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, Қазақстан, 20 сәуір, 2017

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-методической конференции
«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОЛИЯЗЫЧИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ
ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗАХ»
Алматы, Казахстан, 20 апреля 2017

MATERIALS
of international scientific-methodical conference
«ACTUAL PROBLEMS OF MULTILINGUALISM AND FOREIGN
LANGUAGE TEACHING IN NON LANGUAGE UNIVERSITIES»
Almaty, Kazakhstan, 20 April 2017

Алматы
«Қазақ университеті»
2017

Creates an artificial language environment, allowing the study of foreign languages (FL) at students' own pace, increasing the independence and responsibility of students when organizing FL training for all age groups. Allows building FL training in accordance with student interests and goals, and allows students to enter into training in the intercultural component of FL.

Multimedia technology is new and apparently has limitless possibilities for creation of means of graphic clarity.

Multimedia (computer with additional devices) can be a powerful tool for everyone to learn foreign languages through self-study, and allow close monitoring and ongoing operational support.

Along with positive aspects, there are some negative trends affecting the mass creation and implementation of multimedia technology in the learning process.

These include:

- Lack of ability of existing education systems to make active use of multimedia technology, and to integrate it into the educational process and its organization;
- Lack of qualified developers;
- Lack of a developed methodology of multimedia technology;
- Lack of financial resources for the creation and widespread adoption of multimedia technology;

In order to introduce multimedia technology in the learning process, it is first necessary to create conditions for sound pedagogical and methodological application of multimedia technology. The integration of the Internet in education and, in particular, its use in the teaching of foreign languages, is now quite relevant.

Currently, most schools and universities in our country are equipped with multimedia rooms for English language learning. These rooms have computers, projectors and interactive whiteboards.

The Internet is one of the most powerful tools for teachers to help students collaborate, interact and participate actively in the learning process. However, the wealth of available resources may cause confusion among students and discourage them from participating, if they are not given the necessary guidelines. When students are faced with thousands of Internet sources they cannot effectively handle such large amounts of information. One of the most important tasks for teachers is to assist their students so that they can discover what they enjoy most according to their level of linguistic competence. Teachers are also responsible for the evaluation of all the web tools offered.

REFERENCES:

1. (IJCRSEE) International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education Vol. 3, No.1, 2015. THE IMPORTANCE OF EDUCATIONAL TECHNOLOGY IN TEACHING, Dr. Lazar Stošić, College of professionals studies educators, Aleksinac Serbia E-mail: Istosic@vsvaspitacka.edu.rs
2. Modern information technologies in education. Robert I. V. -Moscow School Press, 1994.-215p.
3. New teaching and information technology in the education system. Polat ES – Moscow, Education, 2000.-45–46p.
4. Jumanova L, Tulegenova M (2015). Innovative Technologies in Learning Foreign Languages. In Young Scientist USA, Vol. 2 (p. 66). Auburn, WA: Lulu Press.

АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ “ING” ЖҰРНАҚТЫ ЕТІСТІК ФОРМАСЫНЫҢ СӨЙЛЕМДЕ АТҚАРАТЫН ҚЫЗМЕТІ МЕН ОЛАРДЫҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ АУДАРЫЛУ ТӘСІЛДЕРІ

Баймуратова И.А.,

*әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің
ф.ғ.к., аға оқытушы*

Исабаева Б.,

*әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің
аға оқытушы*

Алматы, Қазақстан

bayana_i@mail.ru

Аңдатпа. Бұл мақалада ағылшын тіліндегі етістіктің төртінші түрі, яғни “ing” жұрнақты етістік формасының атқаратын қызметі мен олардың қазақ тіліне аударылу тәсілдері қарастырылады. Мақалада етістіктің осы формасы арқылы жасалатын есімше мен герундийдің сөйлемде атқаратын қызметі талданады. Сондай ақ, “ing” жұрнақты етістік формасымен келетін күрделі сөз тіркестерінің түрлері жіктеліп, оларға мысалдар келтіріліп, қазақ тіліне аударылу тәсілдері қатар беріледі.

Түйін сөздер: етістіктің тиянақты формасы, тиянақсыз етістік, заттанған есімше, герундий, сөз тіркестері, атқаратын қызметі, қазақ тіліне аударылу тәсілдері, талданады, қарастырылады, жіктеледі.

Abstract. This article is devoted to the verbs with ‘ing’ suffix. The given form of the verb makes up Participle I and the Gerund as a non-finite form of the verb. There classified and analyzed all possible word combinations with Participle I and the Gerund, their methods of translation into Kazakh. There also given characteristic differences, contrastive analysis of these forms of verbs as a non-finite form of the verb in English and in Kazakh.

Key words: non-finite form of the verb, Participle I, the Gerund, word combinations, methods of translation, characteristic differences, contrastive analysis, to classify, to analyze, to form.

Ағылшын тілінде етістіктің есімше формасы және герундий етістіктің түбіріне “ing” жұрнағы жалғану арқылы жасалады және олар етістіктің тиянақсыз формасы ретінде тек “to be” көмекші етістігімен тіркесіп келгенде ғана сөйлемде созылмалы осы шақтың баяндауышы қызметін атқара алады. Басқа жағдайларда сөйлемде дербес баяндауыш қызметін атқармай, етістіктің тиянақсыз формасына тән сөйлемнің басқа мүшелерінің қызметін атқарады. Осы тұрғыда етістіктің заттанған есімше, герундий түрі ретінде түрлі құрылым жасауда көп жақты болып саналады. Сондықтан оның сөйлемдегі қызметін сөйлемнің мағынасы немесе оның лексикалық мағынасына қарай емес, онымен тіркесетін сөздерге қатысты талдауға және аударуға болады. Кейбір құрылымға жағынан бір бірімен сәйкес келетін заттанған есімшелі тіркестердің түрінде заттанған есімше немесе герундий әртүрлі аударылады. Осыған орай сөз тіркестерін құрайтын сөздердің лексикалық мағынасын білумен қатар сөйлемнің жалпы мағынасын білу, түсіну де маңызды және қажет. Етістіктің заттанған есімше немесе герундий түрі тіркесетін сөздерге талдау жасай келе, оларды төмендегідей топтарға бөлуге болады:

1. Есімше + зат есім . + етістік . (Finding an adequate solution to this problem require much time and more effort.)

2. . Есімше + зат есім . + зат есім . + етістік . (Realizing the necessity for a different approach the physicists reluctantly abandoned the project.)

3. . Зат есім . + етістік . + зат есім (шылау) . + заттанған есімше . (Pierre Curie joined Marie Curie in her research for the mysterious substance, giving up his own research.)

4. . Етістік . + заттанған есімше . (The editor could not help detecting many errors both of the fact and of thinking)

5. . Шылау . + герундий. (The scientist and public must equally share the responsibility for finding a desirable solution to social problems.)

6. . Ілік септігіндегі зат есім немесе есімдік . + герундий . (The results of the experiment depended upon the scientist’s having applied the proper technique.)

7. . Зат есім . + шылау герундий . (It is believed that there is hardly any chance of there being a mistake in these calculations.)

8. . “With” шылауы + затесім . + заттанған есімше, затесім . + етістік . . (With everyone being a layman in most fields but his own, it is very important to exchange information on major developments.)

9. . Зат есім . + етістік, “with” шылауы, зат есім + заттанған есімше . (they took all the measurements during the actual operation of the machine, this being the usual practice in those days.)

Енді осы есімшелі және герундийлі сөз тіркестері бар сөйлемдердің қазақ тіліне аударылу тәсілдеріне талдау жасау үшін алдымен қазақ тіліндегі заттанған есімше мен ағылшын тіліндегі етістіктің заттанған есімшенің арасындағы айырмашылықты осы екі тілдегі жалпы заттанған етістіктің арасындағы айырмашылықты анықтап алудан бастаған қажет. Ағылшын тіліндегі заттанған етістіктер грамматикалық формасы жағынан өзгеріске ұшырамайды, яғни етістік ретінде етістіктің шақ, жас, көптік жалғау категорияларын және зат есім ретінде зат есімнің де негізгі категорияларын қабылдамайды, формасы жағынан өзгеріссіз қалады. Ал қазақ тіліндегі заттанған етістіктер есімдерге тән формаларды қабылдамайды, яғни зат есім ретінде септеледі, көптеледі және тәуелденіп, осы аталған грамматикалық категориялардың морфологиялық формаларын қабылдап, өзгереді және етістік ретінде де жасқа, шаққа жіктеледі, демек, формасы өзгереді. Тағы бір ескеретін жәйт, ағылшын тілінде етістіктің заттанатын төртінші түрі герундий формасы бар, ал қазақ тілінде етістіктің үш формасы, яғни тұйық етістік, есімше ғана заттанады. Ал ағылшын тіліндегі етістіктің герундия формасының оны басқа формалардан ажыратылатын формасы жоқ. Ағылшын тіліндегі герундийдің грамматикалық формасы етістіктің есімше түрінің формасымен бірдей, яғни екеуі де етістіктің түбіріне “ing” жұрнағы жалғану арқылы жасалады. Олардың грамматикалық формасы жағынан айырмашылығы көп жағдайда бірдей, тек сөйлемдегі атқаратын қызметі жағынан ғана ерекшеленеді. Мысалы, герундий сөйлемнің барлық мүшесінің қызметін атқара алады, ал заттанған есімше сөйлемде анықтауыш, пысықтауыш

мүшелерінің ғана қызметін атқара алады. Екі тілдегі заттанған етістіктің арасындағы осы аталған айырмашылықтар бір тілден екінші тілге аударма жасағанда, әсіресе күрделі сөз тіркестерін аудармалағанда қиындық туғызады. Сондықтан осындай айырмашылықтан туындайтын қиындықтарды оларды аудармалаудың тәсілдерін меңгеру арқылы ғана жеңуге болады. Осы мақсатта жоғарыда келтірілген етістіктің заттанған есімшелі сөз тіркесі бар сөйлемдердің аударылу тәсілдерін қарастыру қажет.

1. Ағылшын тіліндегі герундий + зат есім . + етістік . тіркесі бар сөйлемдер қазақ тіліне құрылымы табыс септігіндегі затесім . + етістік . сөйлем түрінде аударылады:

Putting the discovery to practical use sometimes requires more effort than making it. Кейде жаңалық ашудан гөрі оны практикалық қолданысқа енгізу көбірек күш жігерді қажет етеді.

2. Герундий + зат есім . + зат есім . + етістік . тіркесті сөйлемдер ағылшын тілінде жай сөйлем болса, қазақ тіліне бағыныңқылы сабақтас сөйлем түрінде аударылады. Мұндай сөйлемдерді аударғанда сөйлемнің негізгі мағынасына өте қатты назар аударуға тура келеді, себебі құрылымдары бірдей болғандықтан, оларды себеп салдар бағыныңқылы сабақтас сөйлем немесе мезгіл бағыныңқылы сабақтас сөйлем ретінде аударылуы әбден мүмкін. Сондықтан осы аталған екі жағдайды жақсы ажыратуға тура келеді.

1) *Confining his attention to one problem the scientist will surely achieve its solution.* (Өзінің назарын бір мәселеге аударумен шектелгенде ғалым мәселенің шешімін табуға сөзсіз қол жеткізеді.)

2) *Having lost his friend's address John couldn't visit him.* (Досының адресін жоғалтып алғандықтан, Джон оған бара алмады.)

Осы келтірілген бірінші заттанған есімшелі сөйлем мезгіл бағыныңқылы сабақтас сөйлем түрінде аударылып тұр. Ал екінші заттанған есімше тіркесі бар сөйлем себеп салдар бағыныңқылы сабақтас сөйлем түрінде аударылып тұр.

3. Зат есім . + етістік . + зат есім (шылау) . + заттанған есімше . тіркесі қазақ тіліне зат есім . + етістік . + заттанған көсемше құрылымы түрінде аударылады. Заттанған есімше сөйлемнің қимыл сын пысықтауыш мүшесі қызметін атқарады

Now mention should be made of the fact that geochemistry applies the concepts of chemistry to the terrestrial circumstances studying the distribution of in the course of geological revolution. (Геологиялық революция барысында элементтердің таралуын зерттей отырып, енді геохимия химия ұғымдарын жер жағдайына қолданатын фактісін атап айту керек.)

4. Етістік . + (шылау) герундий . тіркесті сөйлем қазақ тіліне . етістік . + заттанған көсемше тіркесті сөйлем түрінде аударылады.

Research is searching without knowing what you are going to find. (Ғылыми зерттеу өзінің нені тапқалы жатқанын білмей ізденіс жасау болып табылады)

5. Зат есім . + шылау . + герундий . зат есім + шылау + герундий . тіркесті сөйлем қазақ тіліне . етістік . + заттанған көсемше тіркесті сөйлем түрінде аударылып, герундий сөйлемде анықтауыш қызметін атқарады.

The idea of joining efforts in solving ecological problems is supported by scientists all over the world. (Экологиялық мәселелерді шешуде күш жігерді біріктіру идеясын дүние жүзіндегі барлық ғалымдар қолдайды.)

Бұл сөйлемде екі герундийлі тіркес бар. сөйлемдегі бірінші зат есім . + шылау . + герундий тіркесінде герундий анықтауыш қызметін атқарып тұр. Екінші тіркесте толықтауыш мүше болып тұр.

6. Ілік септігіндегі зат есім немесе есімдік . + герундий . тіркестерінде герундий толықтауыш болып аударылады.

The results of the experiment depended upon the scientist's having applied the proper technique. (Тәжірибенің нәтижесі ғалымның дұрыс тәсілді (техниканы) қолданғанына байланысты болды.)

7. Зат есім . + шылау . + герундий . тіркесі қазақ тіліне . анықтауыш + зат есім . тіркесті сөйлем түрінде аударылады

It is believed that there is hardly any chance of there being a mistake in these calculations. (Бұл есептеулерде қатенің болу мүмкіндігі екі талай деп тұжырымдалады.)

8. "With" шылауы + зат есім . + заттанған есімше, зат есім . + етістік . .

1) *With everyone being a layman in most fields but his own, it is very important to exchange information on major developments.* (Өз мамандығынан басқа көптеген салада маман емес (әрбір) адам үшін басты жетістіктер туралы мәлімет алмасу маңызды болып табылады.)

2) *With experiment gaining more and more data the research witnessed its advantage* (Тәжірибенің бара-бара көбірек деректер алатынына қарай ғылыми зерттеу өзінің артықшылығына көз жеткізді.)

Осы келтірілген екі сөйлемде ағылшын тіліндегі құрылымы бірдей тіркестер ("With" шылауы + зат есім . + заттанған есімше, зат есім . + етістік .) қазақ тіліне сөйлем мүшесінің әртүрлі қызметінде

аударылып тұр. Бірінші сөйлемдегі заттанған есімшелі тіркес қазақ тіліне анықтауыш + зат есім, тіркесті сөйлем түрінде аударылып тұр. Ал екінші сөйлемде пысықтауыш бағыныңқылы сөйлем ретінде аударылып тұр.

9. Зат есім + етістік, “with” шылауы, зат есім + заттанған есімше .

They took all the measurements during the actual operation of the machine, this being the usual practice in those days. (Олар техниканың нақты жұмыс кезіндегі барлық өлшемдерін алды, ал бұл сол кездердегі әдеттегі практика болатын.)

Жалпы етістіктердің тиянақсыз (заттанған) формасының ерекшелігіне сәйкес заттанған есімше немесе герундий сөйлемде баяндауыш қызметін атқармайды. Бірақ осы келтірілген мысалда “ing” жұрнақты етістік алдыңғы сөйлемнің құрылымына кірмей, екінші бір әрекетті, яғни алдыңғы сөйлемнің бастауышына қатыссыз, екінші бір бастауышқа қатысты (бұл сөйлемде бастауыш қызметін атқарып тұрған *this* сілтеу есімдігіне қатысты) әрекетті білдіріп тұр. Атап айтқанда, сөйлемде герундийлі тіркес етістіктің тиянақты формасы атқаратын қызметінде, яғни, сөйлемнің дербес баяндауышы ретінде аударылып тұр. Дегенмен, бұл мағыналық жағынан ғана дербестік, ал құрылымы жағынан алдыңғы сөйлеммен байланысты. Мұндай заттанған етістікті тіркестер келетін сөйлем мағынасы жағынан алдыңғы басынқы сөйлемге қатысты мезгіл, себеп салдар немесе шартты бағыныңқылы сөйлем ретіндегі байланыста болады. Мұндай тіркестер көбінесе ғылыми стильдегі мәтіндерде жиі кездеседі.

Осы келтірілген мысалдардағы сөйлемдердің құрылымын, жұмсалымын, қазақ тіліне аударылу тәсілдерін талдай келе, етістіктің “ing” жұрнақты формасы саналуан сөздермен күрделі тіркестер түзіп, сөйлемде әртүрлі синтаксистік байланысқа түсетінін байқаймыз сөйлемнің әртүрлі мүшесінің қызметін атқарып, олардың қазақ тіліне аудармасы да әртүрлі тәсілдермен берілетіндігіне көз жеткіземіз. Сондықтан етістіктің “ing” жұрнақты етістіктің формасын қазақ тіліне аударғанда олардың сөйлем ішіндегі орнына және олар тіркесетін сөздерге, сөйлемнің мағынасына аса зер сала отырып аударма жасауды талап етеді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Сипольс О.В. Обучение чтению и переводу (английский язык) Учебное пособие. Москва, 2010
2. Комаров А.С. Практическая грамматика английского языка. Учебное пособие. Москва, Издательство «Наука» 2009.
3. Рушинская И.С. Verbals and Modals. Практикум. Москва, Издательство «Наука».2010
4. Терехова Е.В. Двусторонний перевод общественно -политических текстов. Учебное пособие. Москва, Издательство «Флинта» 2009.
5. Rudyard Kipling. The Undertakers: Учебное пособие / Блох М.Я. Москва, 2010

GROUP WORK AND PAIR WORK IN TEACHING ENGLISH

Karabayeva B.N., Madiyeva Z.K.,
bayanapai@mail.ru, zlikha@yahoo.com
Al-Farabi Kazakh National University
Almaty, Kazakhstan

Abstract. In the article the use of group work and pair work in teaching English is considered. The use of group work and pair work is very effective and important strategy for teaching, promotes the development of research skills, creativity and independence, increases the motivation to learn English and improves English proficiency. Benefits and problems of group work and pair work are given.

Key words: group work, pair work, collaborative learning, informal learning groups, formal learning groups, study team.

Students learn best when they are actively involved in the process. Researchers report that, regardless of the subject matter, students working in small groups tend to learn more of what is taught and retain it longer than when the same content is presented in other instructional formats. Groups or pairs – small groups or pairs of students working together is a highly effective and important strategy for teaching. The opportunity to use groups in your class should never be passed up and almost any activity can be adapted so that it can be carried out by small groups or pairs rather than the class as a whole.

Group work came into the standard EFL teaching repertoire with communicative methodologies in the 1970s. At that time, studies of contemporary foreign language classes revealed that as much as 80% of lesson time consisted of the teacher talking to the students. In a class of, say, 30 students, it is evident that the learner

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Исмагамбетова Л.Ш.</i> Особенности внедрения полиязычного образования в Республике Казахстан. -----	3
<i>Bassett D., Shayakhmet A.</i> How to use the internet efficiently for research -----	7
<i>Antonyan Rusanna.</i> Workshop: "how to motivate students to create digital stories" -----	8
<i>Колмухамедова Н.Н.</i> English for specific purposes: concept of esp and curriculum design -----	8
<i>Мальцева Н.Г.</i> Лингводидактические исследования инпута в обучении иностранному языку. -----	11
<i>Абуханова А.Г.</i> Развитие языковой личности на базе корпусных данных -----	13
<i>Мұлдағалиева А.А., Оқушева Г.Т.</i> Difficulties with vocabulary learning. -----	16
<i>Артыкова Е.У., Алмабаева Г.Б.</i> Modern information technologies in education system -----	18
<i>Кашкинбаева К.С., Жұнусова Д.А.</i> Языковая личность: этнокультурные и методические компоненты обучения иностранному языку. -----	21
<i>Болат Б., Набижанкызы З.</i> Tips for Ielts writing task 1 -----	23
<i>Нурмуханбетова А.А., Баймуратова И.А.</i> Interactive activities in the classroom . -----	27
<i>Жұбанова К.Х., Попова Н.В.</i> Use irregular verbs correctly -----	30
<i>Карашина Г.Т., Оразаева Г.А., Жанадилова З.М.</i> Classroom activities for developing speaking skills -----	32
<i>Abdikairova U., Aysultanova K.A.</i> Higher education (social workers) used to prepare the example of the pronouncements and pedagogical bases -----	35
<i>Penny Lew Chooi Yin., Seri Kembangan, Malaysia, Artykova E.U. Almabaeva G.</i> New teaching and information technologies in education system . -----	38
<i>Баймуратова И.А., Исабаева Б.</i> Ағылшын тіліндегі "ing" жұрнақты етістік формасының сөйлемде атқаратын қызметі мен олардың қазақ тіліне аударылу тәсілдері . -----	40
<i>Карабаева Б.Н., Мадиева З.К.</i> Group work and pair work in teaching English -----	43
<i>Lomachenko N.L., Sabyrbayeva N.K.</i> The importance of teaching free communication -----	45
<i>Түлеубаева Б.Б., Жіренишина К.А.</i> Шетел тілінде білім берудегі жоба технологиясы. -----	47
<i>Abylkasova A.B., Artykova E.U.</i> Teaching vocabulary as an essential part of learning a foreign language for non native students -----	49
<i>Makhazhanova L.M., Aliyarova L.M.</i> Teaching the process of reading comprehension -----	52
<i>Omarova Sh.B., Omarova A.B.</i> Modern forms, methods and mean of distant learning -----	55
<i>Rakhmetova V.Zh., Madiyeva Z.K.</i> How to use new publications to give an effective lesson -----	57
<i>Smagulova A.S., Tastemirova B.I.</i> The problem of intercultural communication in foreign languages. -----	60
<i>Makhmetova D.M., Gumarova Sh.B.</i> Elsp teaching based on project works -----	63
<i>Arinova B.A., Seitkerim B.E., Tleugabylova Z.A.</i> Educational and educative potential of spiritual and moral education programme of "self-knowledge" -----	66